

IKÄRYHMÄKOHTAISET TOIMENPITEET 2026–2030

Lukutekojen Oulu – Lukutaidon edistämisen toimenpideohjelma

Sisällys

Alle kouluikäisten ja perheiden lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit 2
Alakouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit 10
Yläkouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit 22
Toisen asteen opiskelijoiden lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit 32
Korkeakouluopiskelijoiden lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit 42
Työikäisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit 48
Ikäihmisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit 55

Ikäryhmäkohtaiset toimenpiteet 2026–2030

Lukutekojen Oulu 2026–2030 – Lukutaidon edistämisen toimenpideohjelma

Alle kouluikäisten ja perheiden lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Alle kouluikäisten lukutaitotyössä luodaan perusta myönteiselle lukijaidentiteetille ja elinikäiselle oppimiselle. Tavoitteena on vahvistaa lasten kielellistä kehitystä, esilukutaitoja ja myönteistä lukusuhdetta sekä varmistaa yhdenvertaiset mahdollisuudet lukutaitoa tukeviin kokemuksiin. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä perheiden, varhaiskasvatuksen, neuvolapalveluiden, kirjaston, järjestöjen ja muiden lukutaitotoimijoiden välillä.

Henkilöstökyselyn ja valmistelutyöhön osallistuneiden lukutaitokumppaneiden kirjausten perusteella alle kouluikäisten lukutaitotyössä korostuvat tarve tukea huoltajia (58 %), huomioida monikielisyys sekä juurruttaa lukutottumukset osaksi lapsen arkea jo varhaisessa vaiheessa. Samalla puolet alle kouluikäisten kanssa työskentelevistä vastaajista pitää esilukutaitojen vahvistamista tärkeänä kehittämiskohteena.

Lisäksi suurin osa alle kouluikäisten kanssa työskentelevistä tunnistaa tarpeen ääneen lukemisen (58 %) ja lukuilon (84 %) lisäämiselle. Aineistossa korostuu myös tarve vahvistaa kielitietoista toimintaa (42 %), lisätä saavutettavuutta sekä vahvistaa ammattilaisten osaamista monikielisten lasten tukemisessa. Lisäksi tunnistetaan, että toimijakentän laajuus ja yhteistyörakenteiden hajanaisuus voivat heikentää perheiden tavoittamista sekä hyvien käytäntöjen systemaattista leviämistä.

Kyselyaineiston analysoinnissa on hyödynnetty tekoälyä (Microsoft Copilot).

Alle kouluikäisten ja perheiden lukutaitotyön tavoitteet 2026–2030

1. Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen
2. Esilukutaitojen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen
3. Kielitietoisuuden ja saavutettavuuden edistäminen

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Auta Lasta ry: Järjestövarikko	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	Urheiluseurojen osallistaminen lukutaitotyöhön: kirjavinkit tiettyä lajia harrastaville	Tutkitaan mahdollisuuksia edistää asiaa.	Järjestövarikko
	Kielitietoisuuden ja saavutettavuuden edistäminen	Asiakasperheiden ohjaaminen kohtaamispaikkatoimintoihin -> kielen kuuleminen, oppiminen, näkeminen	Ohjattujen perheiden määrä ja ohjautumisen kohteet	Järjestövarikko
Karjasilta-Höyhtyän ja keskustan palvelukeskittymät, Oulun kaupunki	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	Kirjakassien hankinta palvelukeskittymän päiväkoteihin, myös muiden kuin suomenkielisten kirjojen hankinta	Hankittujen kirjojen ja valmiiden kassien määrä	Palvelukeskittymien toimijat
Kasvatustieteiden tiedekunta, Oulun yliopisto	Kielitietoisuuden ja saavutettavuuden edistäminen	Laadukkaiden monikielisten ja moninaisten ihmisten tarinoita edustavien lastenkirjojen lisääminen markkinoille (hankeidean edistäminen)	Apurahahakuihin osallistuminen	Työryhmä
Lastenkulttuurikeskus Kotilo	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	• Ääneen lukeminen osana kaikkia sanataideryhmiä, vierailuita ja koulutuksia • Kotilon lukukummin lukuhetket päiväkodeissa ja Kotilon omassa toiminnassa • Kirjanvaihtohylly	Jatkuva seuranta	Vastaavat sanataideopettajat ja sanataidekasvattajat

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lukevin kaupunni -toiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	Erilaiset materiaalit, tempaukset, viestintä	Esim. Oulun oman lukumaratonin toteutuminen (11/2026 yhteistyössä LYK-toiminnan kanssa): lähetettyjen tekstien määrä ja tapahtuman tavoittavuus (esim. katsojamäärät)	Lukutaidon ja kirjastoyhteistyön ohry
Lukutekojen Oulu 2.0 -strategiasta sitoutumiseen -hanke (2027), Sivistys- ja kulttuuripalvelut	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	Luodaan pedagogisen kirjastoleikin malli yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa	Työstö, pilotointi ja seuranta 2027	Hankekoordinaattori
	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	Varhaiskasvatusyksiköiden kannustaminen liittymään OPH:n Lukutaito-ohjelman Lukeva varhaiskasvatus -ohjelmaan	Ohjelmaan liittyneiden yksiköiden määrä 2027	Hankekoordinaattori ja Oulun varhaiskasvatus
Make it -hanke (2025–2028), Nuorten Ystävät ry	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	Perheohjauspakettiin (6–17-v.) mukaan lukutaidon ja -innostuksen tukeminen	• Laaditaan info eri kielillä lukutaidon vahvistamisesta vuoden 2026 loppuun mennessä. • Lisätään teema osaksi palautekyselyä.	Make it -hankkeen koordinaatioryhmä

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL): Pohjois-Suomen piiri	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	Alkavan lukijan tukeminen: MLL:n koulutuksen käyneitä lukumummeja ja -vaareja 5–6-vuotiaiden ryhmiin	Mittarit kehitteillä (syksy 2026)	MLL:n Pohjois-Suomen piiri (toteutuu STEA-rahoituksen varmistuessa)
	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	MLL:n perhekahviloihin lisätään lukuhetkiä, mukana MLL:n vapaaehtoiset lukumummit ja -vaarit	Kysely/tilastointi toteutuneiden lukuhetkien määrästä	MLL:n Pohjois-Suomen piiri, koordinaattori
Oulun kaupunginkirjasto	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	Esiopetusikäisten ääneenlukudiplomi	Lukumetka-mallin seurantaan kehitetyt mittarit	Oulun kaupunginkirjasto

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Kielitietoisuuden ja saavutettavuuden edistäminen	• Erilaisissa tilaisuuksissa, kuten eri toimijoiden vauvatapahtumissa, vierailleminen ja lukemisen tärkeydestä kertominen; kirjavinkkien jakaminen ja kirjojen lainaamisen mahdollistaminen • Kansanloruvihko ja uusi satupassi jaossa kirjastoissa • Päiväkotien tukeminen kirjapakettien keräämisessä • Monikielisten aineistojen monipuolisuudesta ja saatavuudesta huolehtiminen	Lukumetka-mallin seurantaan kehitetyt mittarit	Oulun kaupunginkirjasto
Oulun kaupungin varhaiskasvatus	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	• Päivittäiset lukuhetket • Monipuolisen lastenkirjallisuuden aktiivinen käyttö leikeissä, projekteissa ja oppimisympäristössä • Kirjastoyhteistyön hyödyntäminen ja lasten tutustuttaminen kirjoihin ja lukemiskulttuuriin	Yksiköiden toimintasuunnitelmat Ryhmävasut	Päiväkodinjohtajat Varhaiskasvatuksen henkilöstö
	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	• Lorujen, riimien ja sanaleikkien hyödyntäminen kielellisen tietoisuuden vahvistamisessa • Tarinoiden kuunteleminen ja tuottaminen • Kirjaimiin ja kirjoitettuun kieleen tutustuminen • Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyö lukutaidon tukena	Ryhmävasut	Varhaiskasvatuksen henkilöstö

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Kielitietoisuuden ja saavutettavuuden edistäminen	• Kielitietoinen pedagogiikka • Monikielisyyden arvostaminen • Kuvien ja tukiviittomien käyttö • Saavutettavat oppimisympäristöt	Yksiköiden toimintasuunnitelmat Ryhmävasut Auditoinnit Koulutukset	Päiväkodinjohtajat Varhaiskasvatuksen henkilöstö Vastuualuejohto ja aluepäälliköt, asiantuntijat Varhaiskasvatuksen koulutustyöryhmä
Oulun kirjailijaseura	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	Iltasatuhetken järjestäminen	1 krt/kk (kokeilu vuoden 2026 loppuun)	Hallitus: jäsenet – kirjailija itse lukemassa
Oulun neuvolapalvelut	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	Lukulahja lapselle -kirjakassi vastasyntyneille	Jatkuva seuranta	Yksiköt
	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	• Kaikilla ikäkausitarkastuksilla lapsen puheen kehityksen arvioiminen ja lukemaan kannustaminen • 8 kk–12 kk: Esikko-kyselyn käyttöönotto • 5 v: Lumiukko-puheseulan käytön jatkaminen	Jatkuva seuranta	Yksiköt

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Kielitietoisuuden ja saavutettavuuden edistäminen	• Lukulahja lapselle -kirjakassin yhteydessä Lue lapselle -esitteen jakaminen perheen omalla kielellä tai selkokielellä • Kaikilla ikäkausitarkastuksilla oman äidinkielen vahvistamisen tärkeydestä kertominen	Jatkuva seuranta	Yksiköt
Suomen Kielipolku SLI ry	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	Sosiaalisessa mediassa lukemisen tärkeydestä, sanojen lukemisesta ja iltasatujen merkityksestä muistuttaminen	Vähintään kerran kuukaudessa sosiaalisen median julkaisu	Viestinnästä vastaava yhdistystyöntekijä
	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	A) Vierailut kirjastossa B) Kirjojen lukeminen lapsille kerhoissa	A) Vierailu kerran kaudessa B) Osana kerhotoimintaa	Kielipolku-kerhon vetäjä, yhdistystyöntekijä
Teatteri Tulikärpänen ry	Lukuilon ja ääneen lukemisen lisääminen	A) Taikametsän tarinoita -näytelmä B) Perhetapahtumat	A) Kesällä 2027, kerran vuodessa B) 1–3 kertaa vuodessa	Teatteri Tulikärpänen ry
	Esilukutaitojen säännöllinen vahvistaminen ja huoltajien tukeminen	Maahanmuuttajataustaisten kotihoidossa olevien perheiden lukemistottumusten vahvistaminen viikoittaisten luku- ja tarinankerrontahetkien avulla	Järjestettyjen satutuokioiden määrä sekä osallistumisaste	Hankekoordinaattori

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Kielitietoisuuden ja saavutettavuuden edistäminen	Toiminnallinen opas maahanmuuttajavanhempien tavoittamiseen sekä perheiden lukutottumusten tukemiseen	Tuotettu valmiiksi ja pilotoitu; otettu käyttöön Oulun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden toiminnassa	Hankekoordinaattori

Alakouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Sekä henkilöstökyselyn että lasten ja nuorten lukuintokyselyn perusteella ala- ja yläkouluikäisten lukutaitotyössä tunnistetaan pitkälti samoja haasteita. Keskeiseksi huolenaiheeksi nousee lukutaidon eriytyminen: on lapsia ja nuoria, joiden lukutaito kehittyy nopeasti, mutta osa tarvitsee pitkäjänteistä ja yksilöllistä tukea läpi koulupolun. Erot voivat syntyä jo varhaisessa vaiheessa ja kumuloitua peruskoulun aikana, mikä korostaa varhaisen tunnistamisen ja oikea-aikaisen tuen merkitystä. Peruslukutaidon vahvistamisen (alakoulu 71 % ja yläkoulu 72 %) lisäksi kriittisen lukutaidon tukeminen (53 % ja 65 %) koetaan tärkeäksi, jotta jokaisella lapsella ja nuorella olisi riittävät valmiudet jatko-opintoihin, aktiiviseen kansalaisuuteen ja lopulta itsenäiseen elämään.

Lukuintokyselyn mukaan oululaiset lapset ja nuoret pitävät hyvää lukutaitoa tärkeänä tai erittäin tärkeänä (76 % ja 70,8 %) asiana. Samalla niiden, jotka ilmoittavat, etteivät lue ollenkaan, osuus nousee 4,2 %:sta 15,8 %:iin. Myös henkilöstökyselyssä tämä siirtymävaihe tunnistetaan lukutaitotyön kannalta merkittäväksi. Lukemiseen käytetty aika vähenee ja lukemiseen liittyvät motivaatiotekijät muuttuvat, mikä korostaa tarvetta tukea lukemisen jatkuvuutta sekä vahvistaa myönteistä lukusuhdetta jo alakouluiässä.

Lapset ja nuoret toivovat koulupäivään enemmän aikaa lukemiselle, rauhallisia lukuympäristöjä sekä kiinnostavaa ja helposti saavutettavaa luettavaa. Kyselyn perusteella lukemaan kannustaminen koetaan motivoivampana keinona kuin siihen pakottaminen. Myös ammattilaiset korostavat lukuilon vahvistamisen merkitystä (86 % ja 74 %). Myönteinen lukusuhde ja onnistumisen kokemukset luovat pohjaa elinikäisen lukutaidon kehittymiselle.

Kyselyaineiston analysoinnissa on hyödynnetty tekoälyä (Microsoft Copilot).

Alakouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet 2026–2030

1. Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen
2. Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy
3. Kriittisen lukutaidon syventäminen

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Auta Lasta ry: Järjestövarikko	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Perheiden ja lasten ohjaaminen 3. sektorin toimintoihin, joissa saa tukea oppimiseen (esim. Make it -kohtaamispaikkatoiminnot)	Toimintaan osallistuvien perheiden lukumäärä	Järjestövarikko
Harrastamisen aarrearkku	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	A. Uusien kirjapakettien käyttöönotto ja kerho-ohjaajien kouluttaminen niiden hyödyntämiseen B. Erilaisiin lukupaikkoihin ja yhdessä lukemiseen panostaminen osana kerhoja	A. Lukutekojen Oulu 2.0 -hanke (2027) B. Keväästä 2027 alkaen, jatkuva seuranta	A. Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen ja Harrastamisen aarrearkun koordinaattorit B. Harrastamisen aarrearkun kerho-ohjaajat
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Puuhakerhoihin sisällytetään lukemista: valmiit tuntisuunnitelmamallit	Jatkuva seuranta osana Lukutekojen Oulu 2.0 -hanketta	Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen ja Harrastamisen aarrearkun koordinaattorit

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Kriittisen lukutaidon syventäminen	Monilukutaitoa tukevien kerhojen saatavuudesta huolehtiminen kaikilla alueilla ja sitä kautta tiedon luotettavuuden arvioinnin vahvistaminen	Jatkuva seuranta	Harrastamisen aarrearkun koordinaatiotiimi
Kasvatustieteiden tiedekunta, Oulun yliopisto	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	Lukutaidon merkityksen painottaminen opettajankoulutuksessa		Opettajankoulutus
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Moninaisen materiaalin lisääminen, opettajien ja opettajiksi opiskelevien kouluttaminen etsimään materiaalia, jossa laajempi representaatio, tarttumapintaa esim. romanilapselle/-nuorelle	Jatkuva työ	Opettajankoulutus ja työstä vastaava tutkijatohtori
Lastenkulttuurikeskus Kotilo	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	• Lukukummin kyläilyt alkuopetuksessa • Elämyksellisen lukupaikan rakentaminen ja vaihtuvan lukemiston koonti Kotiloon	• Vierailuiden toteutumisen jatkuva seuranta • Lukupaikka: pilotti 2026–2027, jonka jälkeen kehitystyö jatkuu	Kotilon sanataidekasvattajat

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Sanataidekoulutusten määrän lisääminen opettajille	Mahdollisesti vuodesta 2027 eteenpäin	Kotilon sanataidekasvattajat
Lukevin kaupunni -toiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	Erilaiset materiaalit, tempaukset, viestintä	Esim. Oulun oman lukumaratonin toteutuminen (11/2026 yhteistyössä LYK-toiminnan kanssa): lähetettyjen tekstien määrä ja tapahtuman tavoittavuus (esim. katsojamäärät).	Lukutaidon ja kirjastoyhteistyön ohry
Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Pohjois-Suomen piiri: Lukumummi- ja -vaari -toiminta	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	• Lukumummien ja -vaarien käynnit kouluilla säännöllisiä (noin 1 krt/vko) • Yhden lapsen kanssa lukukertoja 10 kpl	Lukusujuvuuden ja lukuinnon lisääntymisen seuranta opettajille ja vapaaehtoisille suunnatuilla kyselyillä	MLL Pohjois-Suomen piiri, Vieretysten – vapaaehtoiset lasten ja perheiden tukena -toiminta (toteutuu STEA-rahoituksen varmistuessa)

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	MLL:n ja Niilo Mäki Instituutin kouluttamat lukumummit ja -vaarit tukemaan S2-oppimäärää opiskelevia lapsia	Lukusujuvuuden ja lukuinnon lisääntymisen seuranta opettajille ja vapaaehtoisille suunnatuilla kyselyillä	MLL Pohjois-Suomen piiri, Vieretysten – vapaaehtoiset lasten ja perheiden tukena -toiminta (toteutuu STEA-rahoituksen varmistuessa)
Make it -hanke (2025–2028), Nuorten Ystävät ry	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	Kirjastoon tutustuminen ja sopivien kirjojen löytäminen lukuoppaan avulla osana kouluvalmennusta	Kirjastokäyntien määrän seuraaminen	Make it -hankkeen koordinaatioryhmä
Oulun kaupunginkirjasto	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Opettajien tukeminen Kirjastoreitin hyödyntämisessä B. Monikielisten aineistojen monipuolisuudesta ja saatavuudesta huolehtiminen	A. Kaupunkikohtaisen OPS:n tarkennukset kirjastoyhteistyön syventämisestä voimaan 1.8.2026 B. Jatkuva tilastointi ja seuranta	Oulun kaupunginkirjasto
	Kriittisen lukutaidon syventäminen	• Digituki yhteistyössä OSAO:n kanssa: kritiketti ikätasoisesti • Kirjastoreitin tiedonhakutaitoihin ja monilukutaitoon liittyvät osiot sekä verkkomateriaalit	Opastusten ja osallistujien lukumäärä	Kirjasto PP, lukutaitotyötä ja kouluyhteistyötä tekevät

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Oulun kirjailijaseura ry	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	Monipuolisesti lastenkirjallisuutta kirjakaupan valikoimassa	Nimekkeiden lisäämisen seuranta	Hallitus/myymälänhoitaja
Oulun koulukirjasto	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	A. Lapsia kiinnostavien kirjojen kokoelmien monipuolistaminen B. Lukemaan innostavien vinkkien jakaminen C. Koulukirjastotoiminnan alueellinen tukeminen	A. Vuosittaiset kirjatilaukset B. Koulukirjasto-opettajien tapaamisten osallistujamäärien seuranta C. Alueellinen kehittämistoiminta yhteistyössä koulukirjastoinformaatikon ja kehittäjäopettajatiimin kanssa; säännölliset tapaamiset	Oulun koulukirjasto ja SiKu:n kehittäjäopettajatiimi

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Perhetyötä lukutaidon vahvistamiseksi -hankkeen materiaalien käyttöönoton tukeminen B. Luetun ymmärtämisen tehtävien laatiminen koulukirjaston selkokokoelmiin C. Koulukirjastotoiminnan alueellinen tukeminen	A. Materiaalien esittely koulukirjasto-opettajien kevättapaamisessa 2027 B. Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeessa tuotettavien tehtäväpakettien lukumäärä 2027 C. Suunnitelmallisen ja säännöllisen kehittämistoiminnan toteutuminen yhteistyössä koulukirjastoinformaatikon ja kehittäjäopettajatiimin kanssa	A. Oulun koulukirjasto- ja SIKU:n kehittäjäopettajatiimi B. Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen koordinaattori C. Oulun koulukirjasto ja SiKu:n kehittäjäopettajatiimi
	Kriittisen lukutaidon syventäminen	Opettajien kannustaminen tietokirjapakettien hyödyntämiseen tiedonalakohtaisten lukutaitojen vahvistamisessa.	Koulukirjasto-opettajien tapaamiset & tukimateriaalien hyödyntäminen, jatkuva seuranta	Oulun koulukirjastotiimi

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Perusopetus vuosiluokat 1–6, Oulun kaupunki	Lukuilon ja lukumotivaation va hvistaminen	Yhdessä lukemisen pedagogiikkaan panostaminen: lukupiirikoulutukset syksyllä 2026	Koulutuksiin osallistuvien lukumäärän ja koulukirjaston lukupiiripakettien lainausmäärien seuraaminen; palautekysely	Lukutaidon edistämisen kehittäjäopettaja, perusopetuksen kielellisen tuen tiimi, kaupunginkirjasto ja Oulun koulukirjasto
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. PO:n painopiste 1 (2026–2029): Perustaidot ja oppimisvalmiudet - Perusluku- ja kirjoitustaitojen systemaattinen vahvistaminen kaikilla vuosiluokilla oppiainekohtaisesti ja ilmiöpohjaisesti osana kaikkia oppiaineita.	A. Lukuvuosisuunnitelmat ja seuranta	A. Rehtorit

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
		B. S1- ja S2-oppimäärä: vähintään 4 kokonaisteoksen lukeminen lukuvuoden aikana	B. Kaupunkikohtaisen OPM:n tarkennukset	B. Lukutaidon edistämisen kehittäjäopettaja & kieli- ja kulttuuriryhmien koordinaattori, kielellisen tuen tiimi ja KPS2-hanke (2027)

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
		C. Lukuseula-testit systemaattinen hyödyntäminen kaikissa yksiköissä	C. Lukuseula-testitulokset	C. – Yksikkötaso: rehtorit ja henkilöstö - Alueellinen ja kaupunkikohtainen taso: vastuualuejohto ja aluepäälliköt
	Kriittisen lukutaidon syventäminen	A. Tuetaan oppilaiden kykyä hyödyntää, vertailla ja arvioida kriittisesti erikielisiä lähteitä. B. Opettajien kielellisesti vastuullisen pedagogiikan kehittymisen tukeminen laajasti eri oppiaineissa	Jatkuva havainnointi	A. Koulujen opetushenkilöstö, kielellisen tuen tiimi ja KPS2-hanke (2027) B. Kielellisen tuen tiimi ja KPS2-hanke (2027)

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Sivistys- ja kulttuuripalveluiden hallinto	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	A. Strategiatyö eri tasoilla (esim. hyvinvointisuunnitelma, sivistysohjelma) B. C. Koulukirjaston resurssista huolehtiminen ja prosessien/käytänteiden kehittäminen	A. Kirjaukset strategioihin ja niiden mittarit B. Koulukirjaston budjetti	A. Vastuualueiden johtajat ja päälliköt, asiantuntijat B. Koulukirjastoinformaatikko, aluepäällikkö, PONU-johtaja
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	• Esihenkilöfoorumeissa asian ylläpitäminen ja siihen innostaminen • Mittareiden tarkastelu esihenkilöiden kanssa	• Lukuvuosisuunnitelmien kirjaukset • Lukuseulan ym. mittareiden tarkastelu	Aluepäällikkö, vastuualuejohto, yksiköiden johto
	Kriittisen lukutaidon syventäminen	Yhteistyö sidosryhmien mm. kirjasto kanssa; yhteys osaamiskeskuksiin mm. STEAM	Strategian toteutuminen	Ohjausryhmä, päättäjät
STEAM-toiminta, Oulun kaupunki	Kriittisen lukutaidon syventäminen	Kriittisen lukutaidon edistäminen selkeämmäksi osaksi STEAM-prosessia	Jatkuva seuranta Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeessa (2027)	Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen koordinaattori ja SiKu:n kehittäjäopettajatiimi

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Suomen Kielipolku SLI ry	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Erilaisten lukemaan innostumisen ja innostamisen tapojen näkyväksi tekeminen sosiaalisessa mediassa (esim. lukemisen hyödyt ja lukupiirit)	Vähintään 1 julkaisu/kk	Viestinnästä vastaava yhdistystyöntekijä
Teatteri Tulikärpänen ry	Lukuilon ja lukumotivaation vahvistaminen	Yhteinen satuhetki A. Luetaan ääneen, osallistetaan tarinaan B. Satuimpro, lapset saavat tehdä mukana	Vuosi 2027 A. Muutama tapahtuma B. 2–3 kertaa kuussa	Teatteri Tulikärpänen ry, Lastenkulttuurikeskus Kotilo, peruskoulut
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Satujen ja kertomusten näkeminen, kuuleminen ja teatteritaiteen kautta	Kerran vuodessa (esim. elokuu 2027)	Teatteri Tulikärpänen ry

Yläkouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Sekä henkilöstökyselyn että lasten ja nuorten lukuintokyselyn perusteella ala- ja yläkouluikäisten lukutaitotyössä tunnistetaan pitkälti samoja haasteita. Keskeiseksi huolenaiheeksi nousee lukutaidon eriytyminen: on lapsia ja nuoria, joiden lukutaito kehittyy nopeasti, mutta osa tarvitsee pitkäjänteistä ja yksilöllistä tukea läpi koulupolun. Erot voivat syntyä jo varhaisessa vaiheessa ja kumuloitua peruskoulun aikana, mikä korostaa varhaisen tunnistamisen ja oikea-aikaisen tuen merkitystä. Peruslukutaidon vahvistamisen (alakoulu 71 % ja yläkoulu 72 %) lisäksi kriittisen lukutaidon tukeminen (53 % ja 65 %) koetaan tärkeäksi, jotta jokaisella lapsella ja nuorella olisi riittävät valmiudet jatko-opintoihin, aktiiviseen kansalaisuuteen ja lopulta itsenäiseen elämään.

Lukuintokyselyn mukaan oululaiset lapset ja nuoret pitävät hyvää lukutaitoa tärkeänä tai erittäin tärkeänä (76 % ja 70,8 %) asiana. Samalla lukemiseen käytetty aika vähenee merkittävästi alakoulusta yläkouluun siirryttäessä. Päivittäin lukevien osuus tippuu 34,3 %:sta 11,9 %:iin. Samalla niiden, jotka ilmoittavat, etteivät lue ollenkaan, osuus nousee 4,2 %:sta 15,8 %:iin. Myös henkilöstökyselyssä tämä siirtymävaihe tunnistetaan lukutaitotyön kannalta merkittäväksi. Lukemiseen käytetty aika vähenee ja lukemiseen liittyvät motivaatiotekijät muuttuvat, mikä korostaa tarvetta tukea lukurutiineja läpi yläkoulun.

Lapset ja nuoret toivovat koulupäivään enemmän aikaa lukemiselle, rauhallisia lukuympäristöjä sekä kiinnostavaa ja helposti saavutettavaa luettavaa. Kyselyn perusteella lukemaan kannustaminen koetaan motivoivampana keinona kuin siihen pakottaminen. Myös ammattilaiset korostavat lukuilon vahvistamisen merkitystä (86 % ja 74 %). Myönteinen lukusuhde ja onnistumisen kokemukset luovat pohjaa elinikäisen lukutaidon kehittymiselle.

Kyselyaineiston analysoinnissa on hyödynnetty tekoälyä (Microsoft Copilot).

Yläkouluikäisten lukutaitotyön tavoitteet 2026–2030

1. Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen
2. Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy
3. Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Harrastamisen aarrearkku	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	A. Uusien kirjapakettien käyttöönotto ja kerho-ohjaajien kouluttaminen niiden hyödyntämiseen B. Erilaisiin lukupaikkoihin ja yhdessä lukemiseen panostaminen osana kerhoja	Jatkuva seuranta A. Lukutekojen Oulu 2.0 -hanke (2027) B. Keväästä 2027 alkaen	A. Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen ja Harrastamisen aarrearkun koordinaattorit B. Kerho-ohjaajat
	Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen	Monilukutaitoa tukevien kerhojen saatavuudesta huolehtiminen kaikilla alueilla ja sitä kautta tiedon luotettavuuden arvioinnin vahvistaminen	Säännöllinen seuranta kerhoja perustettaessa	Harrastamisen aarrearkun koordinaatiotiimi
Kasvatustieteiden tiedekunta, Oulun yliopisto	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	Lukutaidon merkityksen painottaminen opettajankoulutuksessa	Jatkuva työ	Opettajankoulutus
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Moninaisen materiaalin lisääminen, opettajien ja opettajiksi opiskelevien kouluttaminen etsimään materiaalia, jossa laajempi representaatio, tarttumapintaa esim. romanilapselle/-nuorelle	Jatkuva työ	Opettajankoulutus ja työstä vastaava tutkijatohtori

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Kestävän tulevaisuuden Opinvirta, Sivistys- ja kulttuuripalvelut	Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Kestävyysteemaisen kirjavinkkilistan kehittäminen eteenpäin yhteistyössä kirjastopalveluiden kanssa (esim. Thinglink: luontosuhde, kiertotalous ja ilmasto-osaaminen, ikätasoinen sisältö ja kasvattajalle oma osio)		Kestu-tiimi ja kaupunginkirjaston yhteyshenkilö
	Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen	Lukutaito mukana kestävyysteemaisissa STEAM-projekteissa (taustamateriaali, monialaiset teemat eri oppiaineissa, lähdekritiikki)	STEAM-projektien seuranta osana yksiköiden lukuvuosisuunnitelmia	Kestu-tiimi
Lastenkulttuurikeskus Kotilo	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	A. Yhteisöllisen Silent Book Club -toiminnan järjestäminen B. Lasten ja nuorten lukuintokyselyn tulosten huomioiminen Lumottujen sanojen ohjelmassa	A. Silent Book Clubin toteuttamismahdollisuuksien ja yhteistyökumppaneiden kartoittaminen lähitulevaisuudessa B. Vuosittainen seuranta sanataidefestivaalin suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä	Kotilon sanataidekasvattajat

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lukevin kaupunni -toiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	Erilaiset materiaalit, tempaukset, viestintä	Esim. Oulun oman lukumaratonin toteutuminen (11/2026 yhteistyössä LYK-toiminnan kanssa): lähetettyjen tekstien määrä ja tapahtuman tavoittavuus (esim. katsojamäärät).	Lukutaidon ja kirjastoyhteistyön ohry
Make it -hanke (2025–2028), Nuorten Ystävät ry	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	Lukupiirin perustaminen yläkouluikäisille	Kokoontumisten ja osallistujien lukumäärä kevätkauden 2027 aikana	Make it -hankkeen koordinaatioryhmä
Oulun kaupunginkirjasto	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	Nuortenkirjanäyttelyt	• Näyttelyiden vaikutus lainausmääriin • Näyttelyiden vaihtuvuusrytmi	Oulun kaupunginkirjasto

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Opettajien tukeminen Kirjastoreitin hyödyntämisessä B. Nuorille suunnattujen selkoteosnäyttelyiden järjestämismahdollisuuksien selvittäminen C. Nuorten kirjastonkäyttäjien myönteinen kohtaaminen erilaisissa tilanteissa D. Monikielisten aineistojen monipuolisuudesta ja saatavuudesta huolehtiminen	A. Kaupunkikohtaisen OPS:n tarkennukset kirjastoyhteistyön syventämisestä voimaan 1.8.2026 B. Mahdollisten näyttelyiden vaikutus lainausmääriin ja näyttelyiden vaihtuvuusrytmi C. Jatkuva havainnointi D. Jatkuva tilastointi ja seuranta	Oulun kaupunginkirjasto
	Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen	• Digituki yhteistyössä OSAO:n kanssa: kritiketti ikätasoisesti • Kirjastoreitin tiedonhakutaitoihin ja monilukutaitoon liittyvät osiot sekä verkkomateriaalit	Opastusten ja osallistujien lukumäärä	Oulun kaupunginkirjasto
Oulun kirjailijaseura ry	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	Kirjakauppa: nuortenkirjallisuusvalikoiman monipuolistaminen	Nimekkeiden määrän kasvun seuraaminen	Hallitus/myymälänhoitaja

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Oulun koulukirjasto	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	A. Nuoria kiinnostavien kirjojen kokoelman monipuolistaminen B. Lukemaan innostavien vinkkien jakaminen C. Koulukirjastotoiminnan alueellinen kehittäminen	A. Vuosittaiset kirjatilaukset B. Koulukirjasto-opettajien tapaamisten osallistujamäärien seuranta C. Alueellinen kehittämistoiminta yhteistyössä koulukirjastoinformaatikon ja kehittäjäopettajatiimin kanssa; säännölliset tapaamiset	Oulun koulukirjasto ja SiKu:n kehittäjäopettajatiimi
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen:	A. Perhetyötä lukutaidon vahvistamiseksi -hankkeen materiaalien käyttöönoton	A. Materiaalien esittely koulukirjasto-	A. Oulun koulukirjasto ja SiKu:n
	Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen	Opettajien kannustaminen tietokirjapakettien hyödyntämiseen tiedonalakohtaisten lukutaitojen vahvistamisessa.	Koulukirjasto-opettajien tapaamiset & tukimateriaalien hyödyntäminen	Oulun koulukirjasto
Perusopetus vuosiluokat 7–9, Oulun kaupunki	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	Yhdessä lukemisen pedagogiikkaan panostaminen: lukupiirikoulutukset syksyllä 2026	Koulutuksiin osallistuvien lukumäärän ja koulukirjaston lukupiiripakettien lainausmäärien seuraaminen; palautekysely	Lukutaidon edistämisen kehittäjäopettaja ja Oulun koulukirjasto

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. PO:n painopiste Perustaidot ja oppimisvalmiudet (2026–2029): Perusluku- ja kirjoitustaitojen systemaattinen vahvistaminen kaikilla vuosiluokilla oppiainekohtaisesti ja ilmiöpohjaisesti osana kaikkia oppiaineita.	A. Lukuvuosisuunnitelmat ja seuranta	A. Rehtorit
		B. S1- ja S2-oppimäärä: Vähintään 4 kokonaisteoksen lukeminen lukuvuoden aikana	B. Kaupunkikohtaisen OPS:n tarkennukset voimaan 1.8.2026	B. Lukutaidon edistämisen kehittäjäopettaja ja kieli- ja kulttuuriryhmien koordinaattori; kielellisen tuen tiimi ja KPS2-hanke (2027); yksiköiden rehtorit ja opetushenkilöstö

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
		C. Lukuseula-testien systemaattinen hyödyntäminen kaikissa yksiköissä	C. Lukuseula-testitulokset	C. – Yksikkötaso: rehtorit ja henkilöstö - Alueellinen ja kaupunkikohtainen taso: vastuualuejohto ja aluepäälliköt
	Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen	A. Tuetaan oppilaiden kykyä hyödyntää, vertailla ja arvioida kriittisesti erikielisiä lähteitä. B. Opettajien kielellisesti vastuullisen pedagogiikan kehittymisen tukeminen laajasti eri oppiaineissa	Jatkuva havainnointi	A. Koulujen opetushenkilöstö, kielellisen tuen tiimi ja KPS2-hanke (2027) B. Kielellisen tuen tiimi ja KPS2-hanke (2027)

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Sivistys- ja kulttuuripalveluiden hallinto	Lukuilon lisääminen ja lukurutiinien ylläpitäminen	A. Strategiatyö eri tasoilla (esim. hyvinvointisuunnitelma, sivistysohjelma) B. Koulukirjaston resurssista huolehtiminen ja prosessien/käytänteiden kehittäminen	A. Kirjaukset strategioihin ja niiden mittarit B. Koulukirjaston budjetti	A. Vastuualueiden johtajat ja päälliköt, asiantuntijat B. Koulukirjastoinformaatikko, aluepäällikkö, PONU-johtaja
	Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Esihenkilöfoorumeissa asian ylläpitäminen ja siihen innostaminen B. Mittareiden tarkastelu esihenkilöiden kanssa	A. Lukuvuosisuunnitelmien kirjaukset B. Lukuseulan ym. mittareiden tarkastelu	Aluepäällikkö, vastuualuejohto, yksiköiden johto
	Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen	Yhteistyö sidosryhmien mm. kirjasto kanssa; yhteys osaamiskeskuksiin mm. STEAM	Strategian toteutuminen	Ohjausryhmä, päättäjät

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
STEAM in Oulu -toiminta	Kriittisen lukutaidon monipuolistaminen	Kriittisen lukutaidon edistäminen selkeämmäksi osaksi STEAM-prosessia	Jatkuva seuranta Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeessa (2027)	Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen koordinaattori, kehittäjäopettajatiimi
Suomen Kielipolku SLI ry	Perusluku- ja kirjoitustaitojen syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Erilaisten lukemaan innostumisen ja innostamisen tapojen näkyväksi tekeminen sosiaalisessa mediassa (esim. lukemisen hyödyt ja lukupiirit)	Vähintään 1 julkaisu/kk	Viestinnästä vastaava yhdistystyöntekijä

Toisen asteen opiskelijoiden lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Lasten ja nuorten lukuintokyselyn, henkilöstökyselyn sekä lukutaitokumppaneiden kirjausten perusteella keskeisin kehittämiskohde toisen asteen lukutaitotyössä on lukemisen ilon ja lukumotivaation vahvistaminen. Henkilöstökyselyssä lukemisen ilo nousi tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi (68 %), ja nuoret itse toivoivat enemmän aikaa lukemiselle, kiinnostavaa luettavaa sekä mahdollisuuksia luovaan kirjoittamiseen. Sekä lukiolaiset (89,9 %) että ammattikoululaiset (89,3 %) mainitsevat itseään kiinnostavan kirjan löytämisen tärkeimmäksi lukemaan innostavista tekijöistä. Aineistot viittaavat siihen, että lukeminen ei ole kaikille nuorille luonteva osa arkea, vaan jää se helposti muun tekemisen ja opiskelukiireiden varjoon.

Toinen merkittävä haaste toisen asteen opiskelijoiden ryhmässä liittyy kriittisen lukutaidon ja monilukutaidon vahvistamiseen. Henkilöstökyselyssä kriittisen lukutaidon (61 %) ja monilukutaidon edistäminen (54 %) nousivat edistettävien asioiden kärkeen. Samalla lukioiden, ammatillisten oppilaitosten ja muiden kumppaneiden kirjaukset korostavat tarvetta kehittää opiskelijoiden tiedonhakua, lähdekritiikkiä sekä kykyä toimia monimuotoisten tekstien, median ja digitaalisten sisältöjen parissa. Muuttuvat mediaympäristöt edellyttävät entistä vahvempia valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta ja rakentaa faktoihin perustuvia syy-seuraussuhteita.

Kolmas keskeinen haaste on lukutaidon eriytyminen sekä tarve tukea opiskelijoita, joiden lukutaito, kielitaito tai oppimisvalmiudet vaativat erityistä vahvistamista. Lukutaitokumppaneiden kirjauksissa korostuvat S2-oppimäärään opiskelevien, lukivaikeuksien kanssa elävien sekä muiden erityistä tukea tarvitsevien nuorten tarpeet.

Aineistojen perusteella toisen asteen lukutaitotyön keskeiset kehittämishaasteet voidaan tiivistää kolmeen tavoitteeseen: lukuilon vahvistamiseen, kriittisen lukutaidon ja monilukutaidon syventämiseen sekä lukutaidon eriytymisen ehkäisemiseen. Lisäksi nuoret toivovat luovan kirjoittamisen lisäämistä, minkä määrä oletettavasti vähenee toiselle asteelle siirryttäessä.

Kyselyaineiston analysoinnissa on hyödynnetty tekoälyä (Microsoft Copilot).

Toisen asteen opiskelijoiden lukutaitotyön tavoitteet 2026–2030

1. Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen
2. Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy
3. Luovan kirjoittamisen mahdollisuuksien lisääminen

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Erilaisten oppijoiden liitto ry	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	OSAO:n Opintobuusti syksyllä 2026: tietoa oppimisvaikeuksien tukemisesta (vinkkinä Oulun kaupunginkirjaston Oppimisen olohuone ja Pohjoisen moninaiset oppijat ry)	Perustietoa koko Kontinkankaan kampuksen 1. vuosikurssin opiskelijoille oppimisesta ja lukemisen tuesta	EO-liiton järjestöasiantuntija
Kasvatustieteiden tiedekunta, Oulun yliopisto	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Tutkimustietoiskujen järjestäminen lukioihin	Syksystä 2026 alkaen	Työstä vastaava tutkijatohtori
Kehittäjä- ja tuutoriopettajatiimi, Sivistys- ja kulttuuripalvelut	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Kaikkien lukioiden kannustaminen liittymään OPH:n Lukutaito-ohjelman Lukeva toinen aste -osaohjelmaan (2027→).	Mukaan liittyvien lukioiden määrä	Lukutaidon edistämisen kehittäjäopettaja ja osallisuus- ja lukutaitotuutorit

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Kaikkien lukioiden kannustaminen liittymään OPH:n Lukutaito-ohjelman Lukeva toinen aste -osaohjelmaan (2027→).	Mukaan liittyvien lukioiden määrä	Lukutaidon edistämisen kehittäjäopettaja ja osallisuus- ja lukutaitotuutorit
Koulutuskuntayhtymä OSAO:n kirjasto	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Opiskelijoille mahdollisuus esittää kirjatoiveita kirjastolle	Toiveiden lukumäärä/lukukausi	OSAO:n kirjasto
	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Selkokirjavalikoiman laajentaminen	Selkokirjahankintojen vuosittainen lukumäärä	OSAO:n kirjasto

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lastenkulttuurikeskus Kotilo	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	A. Yhteisöllisen Silent Book Club -toiminnan järjestäminen B. Yhteistyömahdollisuuksien tiivistäminen toisen asteen opettajien kanssa	A. Toteuttamismahdollisuuksien ja yhteistyökumppaneiden kartoittamisen aloittaminen B. Yhteistyön tiivistämismahdollisuuksien selvittäminen kulttuuriopettajien verkoston kautta	Kotilon sanataidekasvattajat
	Luovan kirjoittamisen mahdollisuuksien lisääminen	Sanataidekoulutusten järjestäminen alueen äidinkielen ja kirjallisuuden opettajille	• Esim. 1 krt / lukuvuosi • Jatkuva seuranta	Kotilon sanataidekasvattajat
Lukevin kaupunni -toiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Erilaiset materiaalit, tempaukset, viestintä	Esim. Oulun oman lukumaratonin toteutuminen (11/2026 yhteistyössä LYK-toiminnan kanssa): lähetettyjen tekstien määrä ja tapahtuman tavoittavuus (esim. katsojamäärät).	Lukutaidon ja kirjastoyhteistyön ohry

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lukiotuutoritoiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	A. "Lukeminen osallisuutta rakentamassa" -teeman esittäminen lukuvuodelle 2027–2028 B. "Lukutekojen lukio" -ajatuksen lanseeraaminen tarkoituksena lisätä lukutekoja lukioiden arkeen ja levittää tietoisuutta	A. Asian edistäminen syksyllä 2026 lukiotuutoritoiminnan kautta B. Lukioiden lukutekojen kerääminen teemoitetuiksi vinkkilistoiksi (esim. somehaasteet, tempaukset, lukuhaasteet, henkilöstön lukuinnon lisääminen) ja niiden pilotoiminen Madetojan, Haukiputaan ja Oulunsalon lukioissa.	Osallisuudesta ja lukutaidon edistämisestä vastaavat lukiotuutorit
	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Teemaan liittyvän puheenvuoron tai työpajan järjestämismahdollisuuksien selvittäminen OuLukio-päiville 2027	Asian edistäminen syksyllä 2026 lukiotuutoritoiminnan kautta	Osallisuudesta ja lukutaidon edistämisestä vastaavat lukiotuutorit

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lukutekojen Oulu 2.0 – strategiasta sitoutumiseen -hanke (2027), Sivistys- ja kulttuuripalvelut	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Kaikkien ammattioppilaitosten kannustaminen liittymään OPH:n Lukutaito-ohjelman Lukeva toinen aste -osaohjelmaan (2027→).	Mukaan lähtevien ammattioppilaitosten lukumäärä	Hankekoordinaattori
Madetojan musiikkilukio	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Lukuvuoden 2026–2027 teema 1. Oulun oma lukumaraton (11/2026) 2. Madetojan oma lukumaraton/-intervalli taiteiden päivänä (1/2027) 3. Somekampanjat 4. Kirjailijavieras Satu Rämö 15.10.	Toteutus 2026–2027, jatkuva seuranta	Rehtori, koko henkilöstö, tiimit, erityisopettaja
	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Lukuvuoden 2026–2027 teema A. Lukitestituloksien läpikäynnin lomassa monikielisen opiskelijan ohjauksen tai lukiohjauksen yhteydessä erityisopettajan kirjavinkit & kirjasto-ohjaukset B. Lukemisen lisääminen oppitunneilla (esim. 10 min. opettajan valitsemaa tekstiä)	Toteutus 2026–2027, jatkuva seuranta	A. Erityisopettaja B. Aineenopettajat, jotka haluavat toteuttaa tätä osana pedagogiikkaansa

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Luovan kirjoittamisen mahdollisuuksien lisääminen	Lukuvuoden 2026–2027 teema A. Lukumaratonin tekstien kirjoittamiseen osallistaminen (1. vsk oppitunnilla) ja tekstien kerääminen B. Leevi-lehti, sävellystyöpajat, luovan kirjoittamisen kurssi	A. Aikataulu: 1. vuosikurssin syyskausi B. Lukuvuoden aikana	A. Erityisopettaja ja aineenopettajat B. Aineenopettajat
Oivallus – opettaja ja tekoäly oppimisen ja oivaltamisen tukena -hanke (2026–2028), OAMK & Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Kysy – tarkista – perustele: Kehitetään ja pilotoidaan toimintamalli, jossa harjoitellaan tekoälyn tuottaman tiedon kriittistä lukemista, lähteiden tarkistamista ja oman perustellun näkemyksen muodostamista	Toteutettujen pilottien ja osallistuneiden opiskelijoiden määrä sekä muutos opiskelijoiden valmiudessa tunnistaa tarkistettavia väitteitä, arvioida lähteiden luotettavuutta ja perustella oma johtopäätöksensä. Aloitus- ja lopetuskysely, joilla arvioidaan opiskelijoiden tekoälylukutaidon kehittymistä	Projektikoordinaattori ja pedagoginen asiantuntija
	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Kirjastogramin perustaminen syksyllä 2026, 1–4 julkaisua/kk	Seuraajien ja tykkäyksien lukumäärän seuranta	Vastaava työryhmä yhteistyössä Oulun kirjagrammaajien kanssa

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Oulun kaupunginkirjasto	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Työpaja tai itseopiskelupaketti, jossa tutustutaan monimuotoisiin teksteihin ja niiden arviointiin, koonti syksyllä 2027 B. Digituki yhteistyössä OSAO:n kanssa: asiantuntijaluennot (digi) ja kritiketti C. Monikielisten aineistojen monipuolisuudesta ja saatavuudesta huolehtiminen	A. Ryhmien tilastointi, palaute sekä suunnittelu ja arviointi yhteistyössä oppilaitosten kanssa B. Opastusten ja osallistujien sekä sivukatseluiden lukumäärä C. Jatkuva tilastointi ja seuranta	Oulun kaupunginkirjasto
	Luovan kirjoittamisen mahdollisuuksien lisääminen	Postikorttirunot, -terveiset ja suositukset kirjojen väliin	• Vinkkauksiin teemapäivinä • Kirjaston tiloihin	Oulun kaupunginkirjasto
Oulun kirjailijaseura ry	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Kirjamessujen ohjelmaan erityisesti nuorille merkityksellisiä kirjailijoita	Vuosittainen seuranta osana messusuunnittelua	Hallitus/messuorganisaatio
Oulun koulukirjasto	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	Lukio-opiskelijoiden huomioiminen nuoria kiinnostavien kirjojen kokoelman monipuolistamisessa	Vuosittaiset kirjatilaukset	Oulun koulukirjaston tiimi

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Pohjoisen moninaiset oppijat ry (POMO)	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Digilukiseulan järjestäminen etänä syksyisin ja keväisin B. Neuvontapuhelimen pitäminen C. Koulutusten järjestäminen eri teemoista	Osallistujamäärä	A. POMO:n hallitus B. POMO:n hallitus yhteistyössä sidosryhmien kanssa C. POMO:n hallitus yhteistyössä sidosryhmien kanssa
STEAM-toiminta, Oulun kaupunki	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Kriittisen lukutaidon edistäminen selkeämmäksi osaksi STEAM-prosessia	Jatkuva seuranta Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen aikana (2027)	Lukutekojen Oulu 2.0 -hankkeen koordinaattori ja SiKu:n kehittäjäopettajatiimi
Suomen Diakoniaopisto (SDO)	Lukuilon ja merkityksellisyyden vahvistaminen	A. Yhden yhteisen kirjan lukeminen tai kuunteleminen viestinnän kurssilla B. Kirjastokäynnit lukuvinkkien löytämiseksi C. Julkisesti lukeminen kouluyhteisössä	Lukuvuosi 2026–2027	Äidinkielen ja S2-oppiaineen opettaja (SDO)

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon syventäminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Yhteistyö kaupunginkirjaston kanssa	Syksy 2026	Äidinkielen ja S2-oppiaineen opettaja (SDO) ja kaupunginkirjaston yhteyshenkilö
	Luovan kirjoittamisen mahdollisuuksien lisääminen	Tekstien kirjoittaminen Oulun lukumaratoniin	18.11. mennessä	Äidinkielen ja S2-oppiaineen opettaja (SDO)

Korkeakouluopiskelijoiden lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Henkilöstökyselyn perusteella lukeminen näyttäytyy korkeakouluopiskelijoille usein välineellisenä osana opintoja. Omaehtoiselle, syventävälle ja elämykselliselle lukemiselle jää useasti vain vähän aikaa, mikä voi kaventaa mahdollisuuksia kehittää kriittistä ajattelua, tekstien syvällistä ymmärtämistä ja laaja-alaista sivistystä. Lukuilon vahvistaminen nousikin aineistossa keskeiseksi kehittämistarpeeksi (48 %).

Digitaaliset ja tekoälyn muokkaamat toimintaympäristöt korostavat kriittisen lukutaidon merkitystä. Kaikilla opiskelijoilla ei kuitenkaan ole riittäviä valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta, tunnistaa harhaanjohtavaa sisältöä tai tarkastella tietoa kriittisesti. Henkilöstökyselyssä kriittisen lukutaidon vahvistaminen nousi selvästi tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi (85 %), ja myös monilukutaidon edistämiseen toivottiin nykyistä enemmän panostuksia (57 %).

Samanaikaisesti opiskelijoiden lukutaidoissa on merkittäviä eroja, jotka voivat heijastua opintojen etenemiseen, opiskeluhyvinvointiin ja valmistumiseen. Tämä korostaa tarvetta vahvistaa sekä korkeakouluopiskelijoiden lukutaitoa että heidän yhdenvertaisia mahdollisuuksiaan saada tukea erilaisissa lukemisen ja oppimisen haasteissa.

Kyselyaineiston analysoinnissa on hyödynnetty tekoälyä (Microsoft Copilot).

Korkeakouluopiskelijoiden lukutaitotyön tavoitteet 2026–2030

1. Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy
2. Monilukutaidon edistäminen
3. Lukuilon lisääminen

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Erilaisten oppijoiden liitto ry	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Maksuttomat yksilöohjaukset B. Maksuttomat koulutukset		EO-liiton järjestöasiantuntijat ja POMO ry (toteutuu STEA-rahoituksen varmistuessa)
Historia-, kulttuuri- ja viestintätieteet, Oulun yliopisto	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	• Monilukutaidon ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen kaikessa oppimisessa erilaisten tekstien lukemisen, käsittelyn ja tuottamisen avulla • Matalan kynnyksen opastuksen ja tukitoimien tarjoaminen	Osa geneerisiä taitoja, jotka kirjattu jo OPS:aan ja ovat esim. tenteissä yksi arvioinnin kohde	Oppiaineiden opettajat
	Monilukutaidon edistäminen	Monimuotoisten tekstien tarjoaminen opiskelijoille sekä mahdollisuus kurssisuoritusten toteuttamiseen eri moodeja yhdistämällä	Kurssin arvioinnin osa	Oppiaineiden opettajat
	Lukuilon lisääminen	Lukemiselle erikseen varattu aika (esim. Shut up and read -tuokiot ja lukupiirit)	Opiskelijapalautteet	Oppiaineiden opettajat

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Kasvatustieteiden tiedekunta, Oulun yliopisto	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Artikkeleiden lukeminen yhdessä lukupiirityöskentelyn omaisesti -> tunnilla ilman tekoälyä. Keskustelua lukutaidosta ja ajattelutaidoista.	Jatkuva: miten näkyy opinnäyte- tai muissa kirjallisissa töissä, keskusteluissa	Kandi- ja graduryhmien ohjaajat
	Monilukutaidon edistäminen	Erilaisten tekstilajien hyödyntäminen (myös musiikki ja muut taiteet yms.)	Jatkuva seuranta	Kandi- ja graduryhmien ohjaajat
	Lukuilon lisääminen	Pienten lukutehtävien lisääminen ja niistä keskustelu -> Mitä opin, kun itse luen?	Jatkuva seuranta	Kandi- ja graduryhmien ohjaajat
Kirjallisuuden oppiaine, Oulun yliopisto	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	Kriittisen lukutaidon merkityksen korostaminen opetuksessa, tekstien tarjoaminen	Kriittinen lukutaito selkeämmin osaksi opintojaksojen arviointikriteerejä	Yliopistonlehtori
	Lukuilon lisääminen	Kirjavinkit henkilökunnalta opiskelijoille	Esim. kerran kuukaudessa vaihtuva vinkki	Kirjallisuuden oppiaineen henkilökunta, jatko-opiskelijat

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lastenkulttuurikeskus Kotilo	Lukuilon lisääminen	Korkeakouluopiskelijoihin liittyvien yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen	Kartoitusvaiheessa (syksy 2026)	Kotilon sanataidekasvattajat
Lukevin kaupunni - toiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon lisääminen	Erilaiset materiaalit, tempaukset, viestintä	Esim. Oulun oman lukumaratonin toteutuminen (11/2026 yhteistyössä LYK-toiminnan kanssa): lähetettyjen tekstien määrä ja tapahtuman tavoittavuus (esim. katsojamäärät).	Lukutaidon ja kirjastoyhteistyön ohry
Oppimisen tuen ja hyvinvoinnin keskus, Oulun yliopisto	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. DigiLukiseulan järjestäminen 2 krt/vuosi B. Lukemisen ja kirjoittamisen teknisten apuvälineiden käyttö C. Yliopistoon hakeville saavutettava viestintä mahdollisista yksilöllisistä opintojärjestelyistä, jotta kynnys hakeutumiseen laskee	A. DigiLukiseulan tulokset	A. Oulun yliopiston Oppimisen tuen ja hyvinvoinnin keskus B. Oulun yliopiston saavutettavuuskoordinaattori ja opintopsykologit

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Oulun kaupunginkirjasto	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Digituki yhteistyössä OSAO:n kanssa: kritiketti ikätasoisesti B. Monikielisten aineistojen monipuolisuudesta ja saatavuudesta huolehtiminen	A. Opastusten, luentojen ja osallistujien määrät ja kriittisen lukutaidon konsepti B. Jatkuva tilastointi ja seuranta	Kaupunginkirjaston ja OSAO:n yhteistyö; kirjaston palvelupäällikkö; IP/kirjasto
	Monilukutaiton edistäminen	Digiverstas ja studiot • Video kirjastonkäyttötaidoista • Verkko-oppimateriaalin tarjoaminen	Palveluiden käyttömäärät ja sivukatselut	Oulun kaupunginkirjasto
Oulun kirjailijaseura ry	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	• Terra Cognita -kirjat kirjakaupalla • Paikalliset kirjailijat • Tietokirjakokoelma	Kokoelman säännöllisen täydentämisen seuraaminen	Hallitus/myymälänhoitaja
	Lukuilon lisääminen	Kirjamessut: tietoa kirjoista ja kirjariemu esille	Vuosittain	Hallitus/messuorganisaatio

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Pohjoisen moninaiset oppijat ry	Syvällisen ja kriittisen lukutaidon vahvistaminen; lukutaidon eriytymisen ehkäisy	A. Digilukiseulan järjestäminen etänä syksyisin ja keväisin B. Neuvontapuhelimen pitäminen C. Koulutusten järjestäminen eri teemoista	Osallistujamäärät	A. POMO:n hallitus B. POMO:n hallitus yhteistyössä sidosryhmien kanssa C. POMO:n hallitus yhteistyössä sidosryhmien kanssa
Teatteri Tulikärpänen ry	Lukuilon lisääminen	Klassikkoteosten myötä lukemaan innostaminen	Syksy 2027	Teatteri Tulikärpänen ry

Työikäisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Työikäisten lukutaitotyön keskeisenä tavoitteena on vahvistaa jokaisen mahdollisuuksia toimia, oppia ja osallistua yhteiskuntaan koulutustaustasta, kielitaidosta, oppimisen haasteista tai muuttavista elämäntilanteista huolimatta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lukutaitojen eriytymiseen, sillä aikuisten valmiudet toimia erilaisten tekstien ja toimintaympäristöjen parissa vaihtelevat.

Samalla tiedon määrän kasvu ja monikielistyvä toimintaympäristö lisäävät kriittisen lukutaidon, monilukutaidon, selkokielisen viestinnän ja kielitietoisen ohjauksen merkitystä. Lukutaidon vahvistaminen edellyttää myös rakenteita, jotka tukevat oppimista eri elämänvaiheissa ja koulutuspoluilla. Lisäksi lukemisen merkityksellisyyttä on tärkeää vahvistaa osana arkea, työtä, opiskelua ja yhteisöllistä toimintaa, jotta hyvä lukutaito koetaan voimavarana, joka tukee hyvinvointia, osallisuutta ja elinikäistä oppimista.

Henkilöstökysely nostaa aikuisten lukutaitotyön keskeisimmiksi tavoitteiksi peruslukutaitojen vahvistamisen (46 %) ja kriittisen lukutaidon edistämisen (67 %) sekä lukemisen ilon lisäämisen (61 %). Lisäksi lukutaitokumppaneiden kirjaukset painottavat saavutettavuuden ja selkeäkielisyyden lisäämisen tarvetta.

Kyselyaineiston analysoinnissa on hyödynnetty tekoälyä (Microsoft Copilot).

Työikäisten lukutaitotyön tavoitteet 2026–2030

1. Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito
2. Lukuilon lisääminen
3. Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Erilaisten oppijoiden liitto ry	Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito	EO-liiton maksuttomat info- ja koulutuswebinaarit lukusujuvuutta tukevista oppimisvälineistä	Syksy 2026: Osallistujien lukumäärä	EO-liiton järjestöasiantuntija
	Lukuilon lisääminen	Tuki keskustakirjasto Saaren Oppimisen olohuone -toiminnalle	Yhteistyössä kirjaston kanssa	EO-liiton järjestöasiantuntija ja kirjastonhoitaja, jonka kehittämistehtävänä saavutettava lukutaitotyö aikuisille (toteutuu STEA-rahoituksen varmistuessa)
	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	A. Lokakuu on lukikuukausi -kampanja B. OSAO:n Opintobuustipäivät 29.9.	A. Yhteistyössä kirjaston kanssa B. Yhteistyössä OSAO:n kanssa	EO-liiton järjestöasiantuntija yhdessä toisen järjestävän tahon kanssa

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lukevin kaupunni -toiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon lisääminen	Erilaiset materiaalit, tempaukset, viestintä	Esim. Oulun oman lukumaratonin toteutuminen (11/2026 yhteistyössä LYK-toiminnan kanssa): lähetettyjen tekstien määrä ja tapahtuman tavoittavuus (esim. katsojamäärät).	Lukutaidon ja kirjastoyhteistyön ohry
Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL)	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	Tekstinymmärtämisen tukeminen MLL:n Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminnassa (esim. mallilukeminen)	• Rahoittajan kyselyt • Mittariston mahdollinen täydentäminen myöhemmin toimijan omilla seurantatavoilla	Vieretysten – vapaaehtoiset lasten ja perheiden tukena, MLL:n Pohjois-Suomen piiri, koordinaattori
Oulun kaupunginkirjasto	Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito	Digituki yhteistyössä OSAO:n kanssa: asiantuntijaluennot (digi), kritiketti, Digiverstas ja studiot	• Opastusten, luentojen ja osallistujien määrät • Kriittisen lukutaidon konsepti	Kaupunginkirjaston ja OSAO:n yhteistyö; kirjaston palvelupäällikkö; IP/kirjasto
	Lukuilon lisääminen	Digitaitojen ja monilukutaidon edistäminen positiivisuuden ja rohkaisun keinoin		Oulun kaupunginkirjasto

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	A. Lupaus selkeästä viestinnästä esim. asiantuntijaluentojen markkinoinnissa B. Monikielisten aineistojen monipuolisuudesta ja saatavuudesta huolehtiminen	Jatkuva seuranta	Oulun kaupunginkirjasto
Oulun kirjailijaseura ry	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	Kirjakaupan mainostus, tietoisuuden lisääminen	Mainonnan kasvun seuraaminen	Hallitus/viestintäryhmä
Pohjoisen moninaiset oppijat (POMO) ry	Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito	Digilukiseulan järjestäminen etänä syksyisin ja keväisin	Osallistujamäärä	POMO:n hallitus
	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	• Neuvontapuhelimen pitäminen • Koulutusten järjestäminen eri teemoista	Osallistujamäärä	POMO:n hallitus yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa
Projektitoimisto, Sivistys- ja kulttuuripalvelut	Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito	Viestintä monikanavaisesti ja tyyli kanavan mukaan (esim. viralliset julkaisut, sähköposti, Teams, Akkuna)	Jatkuva seuranta	Projektitoimiston tiimi

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Lukuilon lisääminen	• Ajan varaaminen työhön liittyvien tekstimateriaaleihin perehtymiseen • Mahdollisuus materiaalien yhteiseen käsittelyyn työyhteisössä • Palveluvastaavan tuki materiaalien tulkinnassa	Jatkuva seuranta	Projektitoimiston palveluvastaava
	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	• Pyrkimys selkokielisen ja ymmärrettävän tekstin tuottamiseen o Sähköposti/Teams-viestintä o Ohjeistusmateriaalit o PPT-esitykset ym. o Raportit o Projekti/avustushakemukset • AI-agentin rakentaminen liittyen projekti/avustustoiminnan ohjeistuksiin	Syksystä 2026 alkaen, jatkuva seuranta	Projektitoimiston tiimi
Teatteri Tulikärpänen ry	Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito	Kriittisen medialukutaidon vahvistaminen teatterin kautta	Syksy 2026	Teatteri Tulikärpänen ry

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Lukuilon lisääminen	Klassikkoteosten tekeminen	Syksy 2027	Teatteri Tulikärpänen ry
Valtion ylläpitämä Oulun vastaanottokeskus	Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito	• Rinnan kieli- ja mekaanisen lukutaidon kehittyminen • Kohdennetun lukiopetuksen tarjoaminen/saavutettavuus kaikille	• Opetukseen osallistuvien lukumäärä • Lukitaitoa vaativaan koulutukseen hakeutuvien lukumäärä	S2-opetuksesta vastaavat
	Lukuilon lisääminen	• Luku- ja kielitaitoa oppivan vanhemman merkitys esimerkkinä lapselle • Lukutaidon hyöty arjen sujuvuudessa, oman elämän hallinnan lisääntyminen • Aikuisille kohdennettu materiaali		S2-opetuksesta vastaavat
	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	Omakielisen vertaistuen hyödyntäminen S2-oppijoiden oppimisessa, malli		S2-opetuksesta vastaavat
Vuolle-opisto	Monipuolisen lukutaidon tukeminen: peruslukutaito, digitaidot ja kriittinen lukutaito	Selkokielisen kirjallisuuden hankkiminen opiston opiskelijoille	Hankittujen kirjojen määrä	Vuolle-opisto

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Lukuilon lisääminen	Selkokielisen kirjallisuuden hankkiminen opiston opiskelijoille	Hankittujen kirjojen määrä	Vuolle-opisto
	Yhdenvertaisuuden vahvistaminen: saavutettavuus ja selkeäkielisyys	Selkokielisen kirjallisuuden hankkiminen opiston opiskelijoille	Hankittujen kirjojen määrä	Vuolle-opisto

Ikäihmisten lukutaitotyön tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Ikäihmisten lukutaitotyössä korostuvat digitalisoituvan yhteiskunnan edellyttämät lukutaidot, mediataidot ja digiosaaminen, saavutettavuus sekä yhdenvertaiset mahdollisuudet oikean tiedon löytämiseen ja palvelujen käyttöön. Hyvä lukutaito tukee ikäihmisten hyvinvointia, osallisuutta, toimintakykyä ja yhteisöihin kiinnittymistä sekä vahvistaa mahdollisuuksia elää aktiivista ja omannäköistä arkea. Tavoitteena on turvata jokaiselle mahdollisuudet ylläpitää ja kehittää lukutaitoaan, käyttää palveluja sekä osallistua yhteiskunnan ja yhteisöjen toimintaan muuttuvissa elämäntilanteissa.

Henkilöstökyselyn perusteella ikäihmisten lukutaitotyön keskeiset kehittämistarpeet liittyvät digitalisoituvaan arkeen, eriytyviin luku- ja digitaitovalmiuksiin sekä hyvinvoinnin tukemiseen. Tärkeimmäksi tavoitteeksi nousi lukemisen ilon lisääminen (65 %). Lukemisen myönteiset vaikutukset hyvinvointiin ovat merkittäviä, ja erityisesti yhdessä lukeminen sekä kirjallisuuden parissa tapahtuva vuorovaikutus voivat vahvistaa osallisuuden kokemusta ja ehkäistä yksinäisyyttä tilanteissa, joissa sosiaaliset kontaktit vähenevät tai arki muuttuu.

Toiseksi tärkeimpänä tavoitteena nähtiin selkeäkielisyyden ja saavutettavuuden vahvistaminen (53 %). Palvelujen ja tiedon siirtyessä yhä vahvemmin digitaalisiin ympäristöihin on tärkeää varmistaa, etteivät erilaiset taidot, toimintakyky, kielitausta tai tuen tarpeet muodostu esteiksi tiedonsaannille, palvelujen käytölle tai yhteiskuntaan osallistumiselle. Samalla korostuu tarve vahvistaa kriittistä lukutaitoa (41 %) ja digitaitoja. Muuttuvassa media- ja tietoympäristössä ikäihmiset tarvitsevat valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta, hyödyntää erilaisia tietolähteitä sekä toimia turvallisesti. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää ikäihmisten tarpeet ja erilaiset lähtökohdat huomioivaa, saavutettavaa ja yhteisöllistä lukutaitotyötä, joka vahvistaa hyvinvointia sekä turvaa yhdenvertaiset mahdollisuudet tiedonsaantiin, palvelujen käyttöön ja osallisuuteen.

Kyselyaineiston analysoinnissa on hyödynnetty tekoälyä (Microsoft Copilot).

Ikäihmisten lukutaitotyön tavoitteet 2026–2030

1. Lukuilon lisääminen: yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen
2. Saavutettavuuden ja selkeäkielisyyden huomioiminen palveluissa ja viestinnässä
3. Digitaitojen ja kriittisen lukutaidon edistäminen

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Erilaisten oppijoiden liitto ry	Digitaitojen ja kriittisen lukutaidon edistäminen	EO-liiton maksuttomat webinaarit, tapahtumat ja yhteistyö kaupunginkirjaston Oppimisen olohuone -toiminnan kanssa		EO-liiton järjestöasiantuntija (toteutuu STEA-rahoituksen varmistuessa)
Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, Oulun kaupunki	Lukuilon lisääminen: yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Lukumaratonista ja lukutaidon edistämisen toimenpideohjelmasta tiedottaminen ikäihmisten elämänkaari- ja Oulun löytävän vanhustyön verkostoille sekä Ikäihmisten olohuoneelle	Onko lukutaidon edistämisen toimenpideohjelmasta tiedotettu ikäihmisten elämänkaariverkostolle, löytävän vanhustyön verkostolle ja ikäihmisten olohuoneelle? (Kyllä/Ei)	Hyvinvointikoordinaattorit
	Digitaitojen ja kriittisen lukutaidon edistäminen	Oulun kaupungin eläkkeelle jäävien tilaisuudessa 26.11.2026 mukana lukutaito, tekoäly & kaupunginkirjaston esittely	Eläkkeelle jäävien tilaisuuden palautekyselyssä osio: ''Tutustuitko lukutaitoa ja tekoälyä käsittelevään kirjaston pisteeseen? (Kyllä/Ei) Saitko uutta tietoa lukutaidon edistämisen toimenpideohjelmaan liittyen? (Kyllä/Ei)''	Hyvinvointikoordinaattorit

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Lukevin kaupunni - toiminta, Oulun kaupunki	Lukuilon lisääminen: yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Erilaiset materiaalit, tempaukset, viestintä	Esim. Oulun oman lukumaratonin toteutuminen (11/2026 yhteistyössä LYK-toiminnan kanssa): lähetettyjen tekstien määrä ja tapahtuman tavoittavuus (esim. katsojamäärät).	Lukutaidon ja kirjastoyhteistyön ohry
OnniTV	Lukuilon lisääminen: yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Televisiovälitteiset kirjallisuus-, runous- ja tarinasisällöt, jotka tuovat lukemisen ja kuuntelemisen osaksi arkea ja sekä kannustavat muisteluun ja yhteiseen keskusteluun	Toteutettujen kirjallisuus-, runous- ja tarinasisältöjen määrä sekä katsojaluvut	OnniTV
	Saavutettavuuden ja selkeäkielisyyden huomioiminen palveluissa ja viestinnässä	Ohjelmissa ja viestinnässä huomioidaan selkeä kieli, rauhallinen eteneminen sekä helposti hahmotettava visuaalinen esitystapa	Saavutettavuuden huomiointi ohjelmien suunnittelussa, sisältöjä arvioidaan osana tuotantoprosessia	OnniTV
	Digitaitojen ja kriittisen lukutaidon edistäminen	Ymmärrettävien tietoiskujen tarjoaminen digipalvelujen käytöstä, turvallisesta verkkoasioinnista, medialukutaidosta ja verkkohuijausten tunnistamisesta	Katsojilta ja yhteistyökumppaneilta saatu palaute	OnniTV
Oulun kaupunginkirjasto	Lukuilon lisääminen: yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Monikielisten aineistojen monipuolisuudesta ja saatavuudesta huolehtiminen	Jatkuva tilastointi ja seuranta	Oulun kaupunginkirjasto

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
	Saavutettavuuden ja selkeäkielisyyden huomioiminen palveluissa ja viestinnässä	Lupaus selkeästä viestinnästä esim. asiantuntijaluentojen markkinoinnissa	Jatkuva seuranta	Oulun kaupunginkirjasto
	Digitaitojen ja kriittisen lukutaidon edistäminen	Digituki yhteistyössä OSAO:n kanssa: asiantuntijaluennot (digi) ja kritiketti	• Opastusten, luentojen ja osallistujien määrä • Valmis kriittisen lukutaidon konsepti	Kaupunginkirjaston ja OSAO:n yhteistyö; kirjaston palvelupäällikkö; IP/kirjasto
Oulun kirjailijaseura ry	Lukuilon lisääminen: yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Kirjamessut: innostavia keskusteluja ja kirjailijoita	Vuosittain	Hallitus/messuorganisaatio

Lukutaitokumppani	Tavoite	Lukuteot eli toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittarit ja/tai aikataulu	Vastuutaho
Pohjoisen moninaiset oppijat (POMO) ry	Digitaitojen ja kriittisen lukutaidon edistäminen	A. Digilukiseulan järjestäminen etänä syksyisin ja keväisin B. Neuvontapuhelimen pitäminen C. Koulutusten järjestäminen eri teemoista	Osallistujamäärät	A. POMO:n hallitus B. POMO:n hallitus yhteistyössä sidosryhmien kanssa C. POMO:n hallitus yhteistyössä sidosryhmien kanssa